

Carina Larsson

GD stab

2010-01-25

Dnr 09EV1630

0550-851 22

carina.larsson@elsakerhetsverket.se

**KOMMENTARER TILL ÄNDRADE ELLER UPPHÄVDA
BESTÄMMELSER I ELSÄKERHETSVERKETS FÖRESKRIFTER
ELSÄK-FS 2007:2**

Nedan följer kommentarer till de förändringar som föreslås i föreskrifterna. Ett övergripande mål har varit att ta bort de bestämmelser som är upprepningar av författningstext i överordnade bestämmelser. Vissa ändringar föranleds av synpunkter från bl.a. justitiedepartementet. Länsrätten har också i sin tolkning ifrågasatt tydligheten i vissa bestämmelser vilket föranleder föreslagna justeringar såvitt avser bestämmelser som har anknytning till det s.k. yrkeskvalifikationsdirektivet. Direktivet är ifråga om elinstallatörer helt genomfört i verkets föreskrifter.

I övrigt har genomförandet av det s.k. yrkeskvalifikationsdirektivet medfört att vissa nationella bestämmelser behövs ses över, bl.a. de olika behörighetsnivåerna där verket funnit tillämpningsmässiga svårigheter då det finns många olika nationella nivåer. Av yrkeskvalifikationsdirektivet framgår att den mottagande myndigheten måste godta kvalifikationer som ligger en nivå under den sökta. Att ha många behörighetsnivåer blir därmed problematiskt vid erkännandeförfarandet. Vid jämförelse med andra medlemstater där elinstallatörsyrket är reglerat konstateras att dessa länder sällan har mer än två nivåer. De har istället desto fler inriktningar inom yrket.

Verket skärper till stora delar kraven på utbildning och praktik i syfte att höja kvaliteten både när det gäller utbildningarnas innehåll och kompetensen hos den behörige elinstallatören. Ett krav som införs är att den utbildning som åberopas inte får vara äldre än tio år.

Slutligen har bestämmelser om krav på för- och färdiganmälan tagits bort. Ett av skälen är de synpunkter som framkommit i Tillväxtverkets (tidigare NUTEK) mätningar där kraven mätts och beräknats uppgå till 199 miljoner kronor i administrativa kostnader för företagen. Kravet reglerar i övrigt ett förhållande som

inte direkt kan härledas från bemyndigandet i elinstallatörsförordningen (1990:806).

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Innehållet i 1 § har förtydligats och anpassats till verkets tillämpningsföreskrifter gällande starkströmsanläggningar (ELSÄK-FS 2008:1). Av bestämmelsen framgår att krav på behörighet inte gäller för de i föreskriften uppräknade starkströmsanläggningarna.

1 § a En ny bestämmelse i form av en upplysningsparagraf införs i stället för den nuvarande 4 § som innehöll upprepningar av innehållet i 3 § elinstallatörsförordningen (1990:806).

3 § Innehållet är i materiellt hänseende likt den nuvarande 3 § utom p.6 som är ny.
1 p. ingen ändring.

2 p. har justerats till att avse utbyte av ljusarmatur inne i bostäder. Genom justeringen blir tillämpningsområdet tydligare.

3 p. ingen ändring.

4 p. ingen ändring.

5 p. justering av innehållet. Maskiner, apparater o s v benämns gemensamt som anordningar i förslaget.

4 § upphävs med anledning av att innehållet redan finns uppräknat i 3 § elinstallatörsförordningen. 4 p. har tagits bort. Från början (år 1939) var "anläggningar å fartyg och fordon" undantagna från behörighetskravet för utförande, förändring eller reparation av elektriska starkströmsanläggningar. Förhållandet kom även till uttryck i att föreskrifter för utförande av dylika anläggningar saknades. Genom den tekniska utvecklingen blev det nödvändigt att införa ett krav på behörighet för utförande, förändring eller reparation av elektriska starkströmsanläggningar på andra fordon än spårbundna fordon (SFS 1975:967) om fordonets elektriska utrustning var avsedd att ansluts till ett ledningssystem för högre spänning än 50 Volt. Den då gällande bestämmelsen "krävde behörighet för att utföra arbete på fordonets elanläggning som är tillverkade i Sverige. Något sådant krav uppställs inte vad beträffar fordon tillverkade utomlands. Verket ansåg att olika regler i detta hänseende inte skulle bero på om fordonet är tillverkat inom eller utom Sverige. Verket kom fram till följande förslag. Behörighet krävs för utförande, ändring och reparation av sådan elektrisk starkströmsanläggning på

fordon som är avsedd att anslutas direkt till en systemspänning av 50 V eller högre, om arbetet utförs under ansvar av annan än tillverkaren eller leverantören” Efter ytterligare diskussioner och samråd där bland annat framkom att i vissa fall ”levereras chassiet för sig och att elanläggningen installeras särskilt av annan än biltillverkaren” drogs det slutsatsen att vid ”fabriksmässig tillverkning bör inte i något av de båda fallen behörighet krävas” Detta är bakgrunden till nu gällande föreskrifterna. Med tillkomsten av EU:s fordonsdirektiv och dess bestämmelser upphör behovet att reglera utförande, förändring eller reparation av elektriska starkströmsanläggningar på fordon.

5 § Bestämmelsen har anpassats för att bättre överensstämma med innehållet i diskrimineringslagen (2008:567). Verket återgår till att tidanpassa behörighetens giltighetstid istället för som nu till personens ålder. Verket anpassar också giltighetstiden vid förlängning av en behörighet till tio år istället för fem år. Verket förtydligar att en person inte kan inneha flera behörigheter samtidigt, något som visat sig föreligga.

Verket anpassar antalet behörighetsnivåer och tar bort två behörigheter, ABH och BB2. Vid en genomgång av innehållet i verkets behörighetsregister har verket funnit att endast tre personer innehar behörigheten ABH. Det finns således inte något behov av att administrera en behörighet som branschen eller samhället inte efterfrågar. Behörigheten BB2 är den lägsta behörigheten och innefattar fast anslutning och losskoppling av anordningar som inte får anslutas med en vanlig stickpropp (tvättmaskiner, spisar o s v). Det vanliga är att vitvaruföretag antingen har egna anställda med den aktuella behörigheten eller också anlitar någon person som innehar behörigheten. Behörigheten vållar dock problem i samband med bedömning av kvalifikationer enligt yrkeskvalifikationsdirektivet då verket måste godta kvalifikationer som ligger närmast under den sökta. Den innebär i praktiken att verket kan ställa mycket få kvalifikationskrav på de utländska personer som vill arbeta i Sverige med denna typ av elinstallationer.

Verket avser att vid förlängning av behörigheten BB2 låta personerna få behörigheten BB1 vilket innebär en faktisk utökning av det elinstallationsarbete som personen kan utföra. Personerna kommer således att kunna utföra mer omfattande elinstallationer än tidigare vilket i positiv bemärkelse bör öka möjligheten att åta sig elinstallationsarbete.

För de personer som avser att skaffa sig behörighet kan det upplevas som en försämring att behörigheten BB2 försvinner. Verket bedömer dock att kvaliteten på de som arbetar med elinstallationsarbete i Sverige ökar då färre nivåer också ger ökad generella kompetenskrav.

För behörigheten BB1 har texten anpassats till ett mer modernt språkbruk. Innehållet har också anpassats så att samma begrepp genomgående används i föreskrifterna. Verket har tagit bort ordet enstaka när det gäller montering av ljusarmatur då det inte finns någon elsäkerhetsmässig anledning att föreskriva om antalsbegränsningar i elinstallationsarbetet.

6 § Verket inför krav på att en åberopat examen inte får vara äldre än tio år. Tidigare har verket inte haft något sådant krav vilket medfört att sökande åberopat utbildningar långt tillbaka i tiden. Genom att införa en tidsgräns kan verket lättare kontrollera utbildningens innehåll och också ha kunskap om de teoretiska kunskaper som sökande bedöms inneha enligt det utbildnings- eller examensbevis som bifogas en ansökan.

När det gäller innehållet i den praktik som krävs har verket lagt till ett stycke där verket förtydligar att praktiken inte får ha förvärvats på fartyg eller luftfartyg, inte heller får utbildningen vara inriktad enbart mot arbete på fartyg eller luftfartyg. Stycket tillkommer efter att länsrätten i flera mål godtagit kvalifikationer av utländska sökande som åberopat utbildning som genomförts på fartyg. För elinstallationsarbete på fartyg finns annan svensk speciallagstiftning där kompetenskrav regleras. Då elinstallationsarbete på fartyg i vissa avseenden skiljer sig från arbete på landbaserade elektriska starkströmsanläggningar är det olyckligt att personer från andra EES-länder får sådana kvalifikationer godkända när de med svensk utbildning och praktik inte får åberopa sådan utbildning och praktik.

7-9 §§ De justeringar som gjorts syftar till att renodla vilka utbildningar som verket avser att godta. Verket samordnar praktikkravet och föreslår lika lång praktiktid oavsett utbildning. Ett krav på sammanhängande praktik införs för att råda bot på innehållet i de praktikintyg som ges in till verket och som kan innefatta praktik på två-tre veckor åt gången. Det finns enligt verkets bedömning ingen möjlighet att lära sig elinstallationsarbete på ett kvalitativt sätt i så korta praktikperioder och det finns ingen möjlighet för en behörig elinstallatör att intyga att sökanden har praktisk erfarenhet av kvalificerat elinstallationsarbete under korta tidsperioder.

Rätten att kunna återöppna korta praktikperioder medför också att den sammanlagda tidsperioden över vilken praktik genomförs kan bli mycket lång. Verket lägger också in en möjlighet att i vissa fall besluta om en längre praktiktid än den fastställda. Skälet till det är att det för vissa utbildningar inom vuxenutbildningen inte ställs förkunskapskrav innebärande att eleven ska ha genomgått gymnasiets elprogram. Verket vill i sådana fall ha möjlighet att öka praktiktiden för att säkerställa att sökanden har nödvändig kompetens.

2 kap. Erkännande av yrkeskvalifikationer och yrkeserfarenhet

1 § Innehållet har justerats så att bestämmelsen bättre återspeglar innehållet i direktivet.

2 § Innehållet justerats så att det bättre framgår att det är verket som ska fatta ett särskilt beslut om kompensationsåtgärder.

3 kap. Övriga bestämmelser

1 § innehåller redaktionella ändringar.

3-4 §§ Krav på att göra sk för- och färdigamälan upphävs. Dessa anmälningskrav har i samband med Tillväxtverkets mätningar av de administrativa kostnaderna beräknats uppgå till ca 199 miljoner kronor.

Med anledning dels av mätningen, dels av andra diskussioner bl.a. om de ryms inom det bemyndigande som ges i elinstallatörsförordningen (1990:806) har verket gått igenom de båda anmälningskraven. Idag föreskriver verket krav på för- och färdigamälan. En förämälan görs för att, enkelt uttryckt, få byggström till ett bygge. Det kan handla om en villa eller en annan typ av anläggning som ska byggas. Genom anmälan får nätägaren uppgift om att någon vill ansluta sig till elnätet .

Verket föreskriver i 3 § krav på anmälningsskyldighet men har överlämnat till nätägarna att bestämma innehållet i anmälan samt hur anmälan ska ske. Som framgår av den nuvarande bestämmelsen kan också andra än elinstallatören göra en förämälan (ska anmälas av elinstallatören eller genom dennes försorg).

Verkets bedömning är att kravet inte har elsäkerhetsmässig grund, se 1 § elinstallatörsförordningen där det anges att syftet med bestämmelserna är att förebygga risk för skada på person eller egendom på grund av bristfälliga eller felaktiga elinstallationer. Med hänvisning till att kravet inte ytterst har elsäkerhetsmässig relevans, att innehållet i anmälan styrs av nätägarna samt att det inte är absolut krav att det är elinstallatören som gör anmälan bedömer verket att kravet kan tas bort.

Det är dock självklart att det måste ske en anmälan till den aktuella nätägaren så att denne får vetskap om att fler abonnenter vill ansluta sig till elnätet så att nätägaren kan dimensionera sitt elnät.

Verket anser att föransökan, som är kopplad till möjligheten att bl.a. få byggström av en nätägare (koncessionshavare är den korrekta benämningen i 3 kap. 6-7 §§ ellagen (1997:857), är del av anslutningsvillkoren i 3 kap. ellagen. Det är till den som innehar koncession som en anmälan om anslutning ska ställas och det bör rätteligen vara koncessionshavaren som anger vem som ska göra anmälan, vilka krav som ska vara uppfyllda för anslutningen och också vilka uppgifter som i övrigt ska lämnas. Det bör även vara koncessionshavaren som anger att en anmälan ska göras när bygget är färdigställt och vilka uppgifter som ska lämnas i samband med en sådan anmälan. Det innebär att koncessionshavarna inte behöver ändra sina rutiner eller ändra innehållet i de blanketter som finns redan idag. Skillnaden rent juridiskt är koncessionshavarna hämtar sitt stöd i 3 kap. ellagen istället för som nu i Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

I ovanstående bedömning av 3 kap. har verket samrått med Energimarknadsinspektionen (EI) som är tillsynsmyndighet avseende koncessionshavare. EI gör samma bedömning som verket när det gäller tillämpning av 3 kap. ellagen på det sätt som anges ovan.

De uppgifter som verket behöver vid sin tillsyn av elinstallatörer kan verket begära in med stöd av 12 kap. ellagen.

Övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelsen har ändrats. Skälet till det är att möjliggöra framtida förändringar av behörigheterna.

Carina Larsson
Verksjurist

